

IMIONA CHRZESTNE W ASPEKTCIE WYZNANIOWO-KULTUROWYM I SOCJOLOGICZNO-HISTORYCZNYM

Słowa tematyczne: imiona chrzestne, katolicy, prawosławni, społeczność przemyska, pokolenia

Problematyka związana z kategorią imienia jest bardzo szeroka i wielostronna, dotyczy zarówno kwestii antroponimicznych, systemowych, gramatycznych, jak i kulturowych, socjologicznych, wyznaniowych i innych. Imię pełni bardzo ważną rolę w komunikacji społecznej, dlatego jest kategorią pragmatyczną. Przypomnijmy za M. Malec (2001), że jedną z podstawowych funkcji imienia jest funkcja referencjalna (nominacyjna, identyfikacyjna i dyferencjacyjna) — nazywa ono bowiem „daną osobę, identyfikuje ją i wyróżnia spośród innych osób w danej wspólnoty”. Z funkcją referencjalną łączy się funkcja trwałej reprezentacji osoby w społeczeństwie (od urodzenia aż do śmierci), a także „reprezentacji osoby wobec świata wierzeń i idei”. Imię pełni także funkcję ekspresywną, wybierane jest bowiem przez najbliższych, czyli ma silne subiektywne zabarwienie uczuciowe i jest wyrazem intencji podmiotu nominacji. Istotna jest też funkcja ewokowania genezy — wyodrębniają się imiona określonego kręgu kulturowego, środowiska społecznego i zasięgu regionalnego. „Nieobligatoryjnie pełnią też imiona [...] funkcję ochronną” (związane ze sferą magii, wróżby, tabu), która w czasach współczesnych jest już prawie niewidoczna (por. tamże, s. 65).

Imiona tworzą system charakteryzujący się pewnymi specyficznymi cechami, wyodrębniającymi je z całego systemu językowego — system ten wchodzi jednocześnie do tradycji prawnobyczajowej każdej wspólnoty narodowej. Jako jednostki językowe imiona są środkami orientacji w społeczeństwie, tworzą system klasyfikacji jego członków, widać więc wyraźny związek między imiennictwem a kulturą danego społeczeństwa (zob. Milewski, 1963).

Jest zatem oczywiste, że każdy naród ma swój rodzimy zasób imion, z którego korzysta, ale w żadnym prawie języku nie znajdujemy wyłącznie własnego (czystego) systemu nazewnictwa. Oprócz zasadniczego trzonu imion rodzimych zawiera on także imiona pochodzące z innych języków, które przystosowują się fonetycznie, często też morfologicznie, i funkcjonują w systemie

nazewniczym danego języka na równi z imionami rodzimymi. Także w Polsce używane są imiona różnego pochodzenia, wywodzące się z rozmaitych kultur, których zasób zmieniał się w ciągu wieków, wzbogacając się o coraz nowsze jednostki nazewnicze.

W niniejszym artykule zanalizowano imiona nadawane współcześnie mieszkańcom Przemyśla. Z racji położenia miasta na pograniczu południowo-wschodnim badania koncentrują się na aspekcie socjolingwistycznym, wyznaniowym i kulturowym w nadawaniu imion. Chodzi bowiem o pokazanie różnic i podobieństw między imionami ludzi (społeczności) dwóch wyznań — katolików i prawosławnych. Są to niekiedy przedstawiciele różnych narodowości, żyjący współcześnie obok siebie (często już od wielu pokoleń), w tej samej społeczności miejskiej, wspólnocie komunikacyjnej i kulturowej, a mimo wszystko podtrzymujący w pewnym stopniu własną tożsamość (kulturę, tradycje, obyczaje), przejawiającą się także w nadawanych imionach chrzestnych. W celu pełniejszego zobrazowania tej specyficznej sytuacji przedstawiono (dla porównania) także imiona dwóch starszych pokoleń (rodziców i dziadków)¹.

¹ Materiał imienniczy został wyekscerpowany z rękopiśmiennych źródeł — ksiąg chrztów, pochodzących z typowych parafii przemyskich — rzymskokatolickiej pw. Miłosierdzia Bożego i prawosławnej pw. Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny — z pierwszej dekady XXI w. (2000–2009). Należy zaznaczyć, iż rzymskokatolickie księgi metrykalne (tu „Księga ochrzczonych”) zawierają w miarę pełną i konsekwentną dokumentację ochrzczonych dzieci (m.in. podawane są zwykle dwa imiona dziecka, informacje o wyznaniu i płci, dane o jego rodzicach, tj. imiona i nazwiska, zarówno matki, jak i ojca, także imiona dziadków oraz imiona i nazwiska rodziców chrzestnych dziecka). Prawie wszystkie informacje zapisywane są w języku polskim, choć zdarzają się też adnotacje w języku łacińskim. Osobliwością tego dokumentu są zapisy chińskich imion w postaci spolszczonej, np. *Minh, Dang* (narodowość wietnamska), a także dość częste warianty (przeważnie graficzne) imion: *Wanessa / Vanessa / Vanesa czy Gabriel/Gabrjel*.

W dokumencie prawosławnym (Księga chrztów) informacje są natomiast znacznie uboższe (podawane jest zwykle jedno imię dziecka, wiadomości o imionach dziadków są niepełne, gdyż tylko w rubryce „Ojciec” zapisywano imię ojca oraz — dodatkowo — czyim był synem; w rubryce „Matka” notowano tylko imię matki). Instrukcja dla duchownych prowadzących „Księgę...” została wykaligrafowana w języku łacińskim, pozostałe zaś dane zapisywane są głównie w języku polskim, także w ukraińskim, często nieudolnie spolszczonym (zwłaszcza przy notacjach typowych imion lub nazwisk ukraińskich). Owe zapisy nie zawsze są prowadzone w sposób jednolity i konsekwentny; niejednokrotnie duchowny sam decyduje o formie imienia chrzczonego dziecka, stąd zdarzają się warianty: *Igor i Ihor, Olga i Olha, Jerzy i Jurij, Aleksander i Oleksandr* itp., które mogą być powodem wielu kłopotów interpretacyjnych.

Warto dodać, iż obowiązek prowadzenia ksiąg metrykalnych na ziemiach polskich istniał już od drugiej połowy XVI w. W XVIII w. zalecono sporządzanie oddzielnych ksiąg chrztów, ślubów i pogrzebów. Podczas rozbiorów, kiedy diecezja przemyska znalazła się pod władzą austriacką, księgi metrykalne uzyskały rangę oficjalnych dokumentów, zapisywanych w języku łacińskim, a dopiero w XIX i XX w. obok łaciny zaczął pojawiać się także język polski.

Księgi metrykalne prawosławne prowadzono według zasad przyjętych dla Kościoła rzymskokatolickiego. Najstarsze metryki chrztów, ślubów i pogrzebów z XVIII w. były pisane po rusku,

Należy zaznaczyć, iż Przemysł jest najciekawszym i najstarszym miastem pogranicza południowo-wschodniego, o burzliwej, ponadtysiącletniej historii, ważnym w dziejach naszego kraju. Obecnie jest znaczącym ośrodkiem kulturalnym, naukowym i turystycznym, posiadającym wiele cennych zabytków. Aktywną działalność rozwijają tu mniejszości narodowe (np. Ukraińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne prowadzi zespoły recytatorskie, pieśni i tańca). Rys historyczny miasta dowodzi jego dawnych i wielostronnych tradycji kulturalnych, a także wskazuje na kontakty przygraniczne z innymi państwami sąsiednimi — zróżnicowaną etnicznie i wyznaniowo ludnością (por. Hop, 2007; Korzec, 2004; Kunysz, 1966; 1968).

O dawnych kontaktach językowych polsko-ukraińskich w rejonie Bramy Przemyskiej, których świadectwem są m.in. nazwy rzek (Sanu, Wiaru i Tanwi) oraz nazwy osobowe, wspomina J. Rieger (1996, s. 259; 1989, s. 57–61).

Jak twierdzi E. Wolnicz-Pawłowska, „w badaniach diachronicznych trzeba chyba uznać, że pewne osoby, pewne rody, należą zarówno do kręgu kultury ukraińskiej, jak i kultury polskiej” (1996, s. 348). W ciągu wieków bowiem niektóre rodziny ukraińskie (głównie przez małżeństwo), zwłaszcza szlacheckie i mieszczańskie, ulegały polonizacji, a chłopskie — ukrainizacji. Świadomość narodowa, jak uważa badaczka, „nie pokrywa się z praktyką językową” — „istotnym wyznacznikiem przynależności etnicznej było wyznanie religijne” (tamże).

Przypomnijmy, że badany materiał antroponimiczny dotyczy dwóch wyznań — katolików i prawosławnych; pochodzi z katolickiej parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Przemysłu oraz z parafii prawosławnej, skupiającej wszystkich wyznawców prawosławia zamieszkujących Przemysł, w posiadaniu której znajduje się cerkiew pw. Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny², gdzie utrzymana została cerkiewszczyzna z naleciałościami ukraińskimi.

Z analizy katolickich ksiąg metrykalnych³ wynika, że w najmłodszym pokoleniu przemysłan pierwszej dekady XXI w. do najczęściej nadawanych imion męskich należą: *Jakub* i *Kacper* (z rangą 1), następnie *Michał* (z rangą 2), *Mateusz* (3), *Karol* (4), *Patryk* (5), *Filip*, *Łukasz* i *Piotr* (6). Są to imiona chrześcijańskie, staro- i nowotestamentowe, jedynie *Karol* należy do grupy imion świętych nowszych czasów.

później też po łacinie, dopiero w okresie międzywojennym zaczął pojawiać się język ukraiński, a obok niego także polski (por. www.agad.archiwa.gov.pl/genealogia/poradnik.html#5).

² Jest to prawosławna cerkiew konkatedralna i parafialna w Przemysłu, należąca do dekanatu Przemysł diecezji przemysko-gorlickiej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

³ W katolickiej parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Przemysłu w latach 2000–2009 ochrzczono 288 dzieci, w tym 138 chłopców i 150 dziewczynek. Wśród najczęstszych wymieniam tylko te imiona, które miały największą liczbę nosicieli (a tym samym najwyższą rangę; każda ranga obejmuje imiona o tej samej frekwencji). Imion najrzadszych (z frekwencją 1) jest najwięcej, przytaczam je zatem w wyborze (tę zasadę stosuję również dalej).

Najrzadziej (z frekwencją 1) pojawiają się natomiast imiona: *Aleksander, Alan, Bartosz, Damian, Daniel, Emil, Erwin, Gabriel, Gracjan, Ignacy, Jan, Kajetan, Kamil, Klaudiusz, Krystian, Norbert, Tomasz, Tymoteusz, Zbigniew* i inne.

Wśród imion żeńskich najpopularniejsze okazały się: *Aleksandra* (z rangą 1), *Julia* i *Wiktoria* (z rangą 2), *Martyna* (3), *Gabriela//Gabriela* (4), *Oliwia* (5), *Amelia, Anna, Emilia, Klaudia* i *Maja* (6). Wśród nich znajduje się biblijne imię *Anna* oraz imiona chrześcijańskie świętych późniejszego okresu: *Aleksandra, Wiktoria, Emilia, Klaudia* i *Julia*, a także imiona świeckie (pojawiające się często w literaturze), takie jak: *Martyna, Oliwia, Amelia, Maja*. Na uwagę zasługuje imię *Gabriela*, pochodzące od biblijnego imienia męskiego *Gabriel*, znane w Polsce dopiero od XIX w. (zob. Bubak, 1993, s. 116). Imiona najrzadsze (z frekwencją 1) to: *Adriana, Barbara, Ewa, Ewelina, Halina, Iga, Jolita, Kamila, Kaja, Luiza, Maria, Nadia, Otylia, Paula, Sylwia, Wanessa, Zofia* i inne.

Należy zauważyć, że w przypadku imion żeńskich imiona chrześcijańskie równoważą się z imionami świeckimi, u chłopców zaś nominacje o wyższej frekwencji zyskały imiona chrześcijańskie. Warto odnotować, że *Ola* i *Bartosz* (formy zdrobniałe od *Aleksandra* i *Bartłomiej*) figurują także w funkcji imion oficjalnych.

Do najbardziej popularnych imion męskich nadawanych w parafii prawosławnej⁴ w XXI w. należą: *Mikołaj* (z rangą 1), *Jarosław* (z rangą 2), *Alan, Igor (Ihor), Tomasz* (3), *Mirosław, Olgierd, Piotr* (4). Najczęściej pojawia się *Mikołaj* (kultywowany w obu Kościołach) oraz *Igor* (imię wielkiego księcia kijowskiego z X w., które w Polsce należy do imion rzadkich (zob. Bubak, 1993, s. 143); *Jarosław* i *Mirosław* — związane z tradycją słowiańską, chociaż *Jarosław* uznawany jest też za świętego prawosławnego (chodzi tu o Jarosława I Mądrego z dynastii Rurykowiczów, wielkiego księcia Rusi Kijowskiej, pokonanego przez Bolesława Chrobrego podczas wyprawy kijowskiej⁵; por. Fros, Sowa, 1982, s. 315). *Tomasz* — to imię nowotestamentowe, a imię *Alan*, niejasnego pochodzenia, w Polsce pojawiło się dopiero w nowszych czasach (por. Bubak, 1993, s. 31); imię chrzestne *Olgierd* (o etymologii litewskiej) zostało zanotowane dopiero w XIX w., chociaż znane było u nas znacznie wcześniej z przyczyn historycznych (Bubak, 1993, s. 245). Najrzadziej nadawane (o frekwencji 1) są imiona: *Aladyn, Aleksander, Daniel, Gleb, Hubert, Jan, Maciej, Paweł, Sergiej, Stanisław*.

Najczęstsze współczesne imiona żeńskie w tej parafii to: *Anastazja* (z rangą 1), *Olga* (z rangą 2), *Natalia* (3), także *Daria, Maria, Otylia, Walentyna, Wiktoria* (4). Imię *Maria* jest najważniejszym i najbardziej popularnym imieniem

⁴ W parafii prawosławnej pw. Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny w Przemyślu (w latach 2000–2009) ochrzczono 117 dzieci, w tym 64 chłopców i 53 dziewczynki.

⁵ Informacje o świętych prawosławnych (tu i dalej) pochodzą także z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Święci_prawosławni

biblijnym Nowego Testamentu, a *Anastazja, Olga, Natalia, Daria* i *Walentyna* to imiona prawosławnych świętych i błogosławionych, *Otylia* jest natomiast imieniem świętej średniowiecza europejskiego, pochodzenia germańskiego (Fros, Sowa, 1982, s. 434). Najrzadziej występujące imiona żeńskie to: *Erika, Galina, Margarita, Mirosława, Oksana, Polina, Roksana, Sandra* i *Waleria*.

Jak widać, wśród żeńskich największą popularnością cieszą się imiona świętych prawosławnych, imiona męskie są natomiast bardziej zróżnicowane.

Warto zwrócić uwagę, że w pokoleniu najmłodszym występuje tylko jedno imię męskie, powszechne na gruncie wschodniosłowiańskim — *Igor* (por. Abramowicz, 1993, s. 195) i trzy żeńskie: *Anastazja, Olga, Walentyna* (zob. tamże, 1993, s. 194–195; Wolnicz-Pawłowska, Szulowska, 1998, s. 106, 143, 149; Citko, 2001, s. 27).

Dla pełniejszego zobrazowania sytuacji socjologicznej i kulturowej w obu parafiach porównajmy imiona nadawane we wcześniejszych pokoleniach — rodziców i rodziców chrzestnych oraz dziadków.

Otóż w parafii katolickiej pw. Miłosierdzia Bożego najczęściej pojawiającymi się imionami męskimi w pokoleniu rodziców były: *Tomasz* (z rangą 1), *Piotr* (z rangą 2), *Grzegorz* (3), *Andrzej* (4), *Marcin* (5), *Krzysztof* (6), *Paweł* i *Robert* (7), *Łukasz* (8), *Ryszard* (9), *Wojciech* (10). Podobnie jak w pokoleniu najmłodszym, są to głównie imiona chrześcijańskie — biblijne (*Tomasz, Piotr, Andrzej, Paweł, Łukasz*) oraz imiona świętych średniowiecza europejskiego, o różnej genezie językowej (*Marcin, Krzysztof, Robert, Ryszard*). W pierwszej dziesiątce mieści się też słowiańskie dwuczłonowe imię *Wojciech*, należące również do imion świętych patronów. Można zauważyć, że tylko imiona *Piotr* i *Łukasz* kontynuowane są w pokoleniu najmłodszym jako najczęściej nadawane; tak bardzo popularne *Tomasz* i *Andrzej* w pokoleniu ojców zajmują natomiast ostatnie miejsca na liście rangowej imion dzieci. Do najrzadziej zaś używanych (z frekwencją 1) imion męskich w pokoleniu rodziców należą: *Błażej, Gustaw, Michał, Karol, Olaf, Zenon* i inne.

Najpopularniejsze imiona żeńskie w tym pokoleniu to: *Anna* (z rangą 1), *Agnieszka* (2), *Małgorzata* (3), *Joanna* (4), *Elżbieta* (5), *Katarzyna* i *Monika* (6), *Beata* (7), *Barbara* (8), *Ewa* i *Magdalena* (9), *Aneta, Dorota* (10). Są to imiona biblijne (*Anna, Magdalena, Ewa, Elżbieta, Joanna*) oraz motywowane przez święte Kościoła (*Agnieszka, Małgorzata, Katarzyna, Barbara, Beata, Dorota, Monika*). Z najpopularniejszych imion w pokoleniu rodziców powtarza się także w pokoleniu dzieci (w pierwszej dziesiątce) jedynie *Anna*; pozostałe (*Elżbieta, Barbara, Ewa* i *Monika*) nadawane są dzieciom w pojedynczych przypadkach.

Warto dodać, że w pokoleniu starszym znacznie częstsze niż w pokoleniu dzieci są dwuczłonowe imiona słowiańskie (choć do najbardziej popular-

nych nie należą): *Bogusław, Zbigniew, Wiesław, Przemysław, Kazimierz*, także *Czesława, Bogumiła, Bronisława*. W pokoleniu dzieci występują tylko imiona *Zbigniew* i *Mirosław*, nadane dwóm chłopcom, u dziewczynek zaś w ogóle brak tego typu imion.

Porównując imiona w tym samym pokoleniu w parafii prawosławnej, widzimy, że najczęściej wśród mężczyzn pojawiały się: *Jerzy (Jurij)*⁶ (z rangą 1), *Bogdan (Bohdan)* (2), *Andrzej (Andrej)* (3), *Taras* (4), *Idzi, Igor (Ihor, Jegor), Jan, Orest, Wasyl* (5). Są to zarówno imiona biblijne (*Jan, Jerzy, Andrzej*), jak i imiona świętych według kalendarza prawosławnego (*Taras* i *Igor*), także imię słowiańskie dwuczłonowe (*Bogdan*). *Orest* jako imię chrzestne pojawia się dopiero w XIX w. w związku z modą na imiona klasyczne, częściej występuje na Ukrainie (por. Bubak, 1993, s. 246), podobnie *Wasyl*. Najniższą frekwencją w tym pokoleniu odznaczają się: *Artemiusz, Jarosław, Marek, Nazar, Nikita, Oleg [Oleh], Zdzisław* i inne. Jedynie *Igor* powtarza się wśród najczęstszych imion zarówno u dzieci, jak i w pokoleniu rodziców.

Najpopularniejsze imiona żeńskie starszego pokolenia to: *Maria (Marija)* (z rangą 1), *Olga (Olha)* i *Oryna* (z rangą 2), *Anna, Bogusława* i *Katarzyna* (3), także *Lubomira (Ljubomira)* i *Nadzieja (Nadija, Nadia)*, *Oksana, Natalia (Natalija), Tatiana, Zofia (Sofia)* (4). Są wśród nich imiona biblijne *Maria* i *Anna*, imiona świętych i męczenniczek *Zofia, Natalia*, czczonych także w prawosławiu — *Oryna, Olga, Katarzyna, Nadzieja* oraz dwa imiona słowiańskie dwuczłonowe *Lubomira* i *Bogusława*. Najmniejszą popularność w drugim pokoleniu wykazują: *Anastazja, Diana, Kira, Larisa, Lilianna, Otylia, Rusłana, Sabina, Stanisława, Sylwana, Tamara* i inne. Warto odnotować, że wśród najpopularniejszych imion nadawanych przez prawosławnych znajdują się: *Taras* i *Igor* oraz *Olga, Oryna* i *Nadzieja*. *Maria* i *Olga* to natomiast imiona, które plasują się na wysokich pozycjach zarówno u dzieci, jak i w pokoleniu rodziców, a bardzo popularna wśród najmłodszych *Anastazja* w pokoleniu rodziców należy do najrzadszych.

Porównajmy jeszcze imiona chrzestne w trzecim pokoleniu (dziadków) obu wyznań. Otóż w parafii katolickiej do najczęściej występujących imion męskich należą: *Stanisław* (z rangą 1), *Józef* (2), *Jan* (3), *Tadeusz* (4), *Ryszard* (5), *Mieczysław* (6), *Zbigniew* (7), *Jerzy* (8), *Adam, Marian, Władysław* (9) oraz *Edward, Kazimierz* i *Wiesław* (10). Grupa najpopularniejszych imion dziadków jest bardzo zróżnicowana, reprezentuje różne ich typy, z największą liczbą (w stosunku do poprzednich pokoleń) imion słowiańskich dwuczłonowych:

⁶ Przypomnijmy, że często pojawiające się w zapisach metrykalnych warianty fonetyczne i ortograficzne imion, w dużej mierze zależały od dokonującego zapisu, duchownego (zob. przypis 1). Ponadto listy imion w pokoleniach starszych (tj. rodziców i rodziców chrzestnych oraz dziadków) w parafii prawosławnej są uboższe w informacje, gdyż księga chrztów nie zawiera imion rodziców chrzestnych ani dziadków ze strony matki.

Stanisław, Mieczysław, Zbigniew, Władysław, Kazimierz, Wiesław. W pierwszej dziesiątce znajdują się też imiona biblijne: *Józef, Jan, Adam, Tadeusz* oraz imiona świętych: *Jerzy, Ryszard, Marian*. Do najrzadszych (z frekwencją 1) w tym pokoleniu należą m.in.: *Bazyli, Karol, Edmund, Ruben, Stefan, Wawrzyniec*.

Najczęstsze imiona żeńskie w trzecim pokoleniu to: *Maria* (z rangą 1), *Krystyna* (2), *Danuta* i *Teresa* (3), *Grażyna, Janina* (4), *Anna, Zofia* (5), *Stanisława* (6), *Jadwiga* (7), *Helena* (8), *Barbara* (9), *Elżbieta, Halina, Irena* (10). Są to przeważnie imiona chrześcijańskie, w tym biblijne: *Maria, Anna, Elżbieta* oraz imiona świętych i męczennic: *Zofia, Krystyna, Teresa, Jadwiga, Barbara*, a także zapożyczone z tradycji literackiej: *Danuta, Grażyna*. Na stosunkowo wysokiej pozycji znajduje się również imię *Janina*, utworzone od spolszczonej formy *Jan*, i to dopiero w czasach nowszych (Fros, Sowa, 1982, s. 314). Do najrzadszych zaś imion żeńskich w tym pokoleniu należą: *Alina, Amelia, Filomena, Iwona, Klodetta, Michalina, Regina, Romualda, Rozalia, Wacława, Waleria* i inne.

W parafii prawosławnej najpopularniejszymi imionami męskimi w pokoleniu dziadków są: *Taras* (z rangą 1), *Eugeniusz* (2), *Igor (Ihor)* (3), *Andrzej (Andrej)*, *Bogdan (Bohdan)*, *Fiedor, Mikołaj, Mirosław (Miroslav)*, *Orest* (4). *Taras* i *Igor* to imiona świętych prawosławnych, *Eugeniusz, Andrzej (Andrej), Mikołaj* — imiona chrześcijańskie, *Bogdan* reprezentuje imiona słowiańskie dwuczłonowe. Do najrzadszych w tej grupie należą: *Idzi, Gregorij, Jan, Józef, Maksym, Mateusz, Tomasz, Vladislav* i inne. Należy podkreślić, że imiona z pierwszej piątki (oprócz *Eugeniusza*) powtarzają się także wśród popularnych imion w pokoleniu rodziców.

Wśród imion żeńskich najczęściej używane są: *Olga (Olha)* (z rangą 1), *Halina (Halyna)* i *Józefa* (2), *Oryna* i *Maria (Marija)* (3), *Katarzyna* (4), *Nadzieja (Nadia, Nadija)* (5). *Maria* jest imieniem biblijnym, do imion świętych prawosławnych natomiast należą: *Olga (Olha), Oryna* i *Katarzyna* (czczona też w Kościele katolickim), a *Halina* to imię utworzone na terenie Polski prawdopodobnie od imienia *Helena* (zob. Fros, Sowa, 1982, s. 263), natomiast *Józefa* — od imienia męskiego *Józef* (por. Bubak, 1993, s.161).

Do typowych imion o proveniencji wschodniosłowiańskiej w pokoleniu dziadków należą: *Taras, Igor (Ihor)* i *Fiedor* (męskie) oraz *Olga (Olha)* i *Oryna* (żeńskie).

Przy porównaniu imion (w trzech pokoleniach) badanej społeczności przemyskiej nasuwają się pewne spostrzeżenia i uwagi.

Otóż w parafii katolickiej wśród imion nadawanych współcześnie dzieciom obserwujemy takie, których brak zarówno w pokoleniu rodziców, jak i dziadków, np.: *Nikola, Karina, Alan, Oliwier*. Imiona *Lidia, Klodetta, Filomena* czy *Ruben*, imiona *Wawrzyniec, Czesław* i inne pojawiają się natomiast w dwóch starszych pokoleniach, a nie ma ich u dzieci. Warto zwrócić uwagę na imię *Maria*, zajmu-

jące pierwsze miejsce na liście rangowej w trzecim pokoleniu i aż 14. w pokoleniu rodziców, które wśród najmłodszych ma tylko jedną nosicielkę. Najbardziej popularna wśród dzieci *Aleksandra* w starszych pokoleniach pojawia się na dalekich pozycjach, zajmując 13. miejsce w pokoleniu rodziców i 16. w pokoleniu dziadków. Jedynie *Anna* we wszystkich pokoleniach utrzymuje się niezmiennie w pierwszej dziesiątce na listach rangowych (6. pozycja wśród dzieci, 1. w pokoleniu rodziców oraz 7. w pokoleniu dziadków).

Najbardziej popularnym imieniem męskim w pokoleniu dziadków jest *Stanisław* (zajmuje pierwsze miejsce na liście rangowej); w pokoleniu rodziców znajduje się ono dopiero w trzeciej dziesiątce, a w pokoleniu dzieci w ogóle nie występuje. Najczęstszym imieniem wśród dzieci jest natomiast *Jakub* (1. miejsce na liście rangowej); imię to w pokoleniu rodziców pojawia się na przedostatniej pozycji, a w pokoleniu dziadków — wcale.

Porównując najczęściej używane imiona (z pierwszej dziesiątki) w trzech pokoleniach, obserwujemy duże różnice. Najwięcej dwuczłonowych imion słowiańskich pojawia się w pokoleniu dziadków, a wśród dzieci nie ma ich wcale. W każdym natomiast pokoleniu największą część stanowią imiona (zarówno męskie, jak i żeńskie) pochodzenia biblijnego oraz świętych Kościoła. Imiona świeckie oraz zapożyczone z tradycji literackiej (por. Malec, 2001, s. 31–33) występują tylko w pokoleniu najmłodszym (noszą je głównie dziewczynki). Silne przywiązanie do rodzimej, słowiańskiej tradycji imienniczej obserwujemy w pokoleniu dziadków, w pokoleniach młodszych (zwłaszcza u dzieci) wyraźna jest natomiast dominacja imion chrześcijańskich, a imiona świeckie pojawiają się tylko w pokoleniu najmłodszym.

Imiona nadawane dzieciom w pierwszej dekadzie XXI w. charakteryzują się większą różnorodnością niż imiona pokoleń starszych, są bardziej oryginalne; na 288 dzieci przypada 118 różnych imion (stosunek około 2,5 : 1), przy czym w pokoleniach rodziców i dziadków stosunek ten wynosi około 7 : 1⁷. Zróżnicowanie imion żeńskich i męskich we wszystkich pokoleniach jest podobne. Wszędzie przeważają imiona chrześcijańskie (męskie: u dzieci — ponad 82%, w pokoleniu rodziców — około 60%, w pokoleniu dziadków — około 63%; żeńskie: u dzieci — 50%, w pokoleniu rodziców — 52%, a w pokoleniu najstarszym — około 59%).

Najwięcej słowiańskich imion dwuczłonowych występuje w pokoleniu dziadków: męskie stanowią 25% (kilka z nich zajmuje najwyższe pozycje na liście rangowej), żeńskie — ponad 14%. Nieco mniej tego typu imion pojawia się w pokoleniu rodziców (męskie — ponad 22%, a żeńskie — tylko około 7%). Najrzadziej nadawane są one w pokoleniu najmłodszym (u chłopców stanowią

⁷ W pokoleniu rodziców na 1104 osoby przypada 159 imion, a w pokoleniu dziadków na 1065 osób — 148 imion.

ponad 5%, a u dziewczynek nie pojawiają się w ogóle). Można zatem przypuszczać, że w pokoleniu dziadków bardziej dbano o zachowanie tradycyjnych imion rodzimych niż w czasach obecnych, gdy pod wpływem mody i współczesnych trendów nazewniczych imiona słowiańskie tracą na atrakcyjności.

W każdym pokoleniu spotykamy także imiona świeckie spopularyzowane przez literaturę, film itp., przy czym jest ich najwięcej wśród imion żeńskich (w pokoleniu dzieci — 50%, rodziców — ponad 41% i dziadków — około 27%). Wśród imion męskich pojawiają się one rzadziej, stanowią odpowiednio: ponad 16% w pokoleniu najmłodszym, 18% wśród rodziców i ponad 12% w pokoleniu dziadków.

Warto zaznaczyć, iż katolicka „Księga ochrzczonych” zawiera także nieliczne wpisy dotyczące osób obcej narodowości, co widoczne jest w osobliwym imiennictwie. Pojawiają się przybysze z Rosji (*Vahe*, *Wachtang*), Wielkiej Brytanii (*Michael*) oraz Wietnamu (imiona rodziców wietnamskich to *Minh* i *Nga*, ich dziecko zaś otrzymało imię *Grzegorz* o dość wysokiej randze (7) i drugie imię — *Tiew*; w innym przypadku ojciec Wietnamczyk ma imię *Dang*, matka Polka — *Bernadeta*, a ich córka otrzymała imiona *Anita Minh* (drugie imię świadczy o korzeniach wietnamskich).

Analizując imiona chrzestne nadawane w parafii prawosławnej, obserwujemy, iż najwyższą rangę w pokoleniu dzieci mają *Mikołaj* i *Anastazja*, podczas gdy w pokoleniu rodziców *Mikołaj* plasuje się na przedostatniej pozycji, a *Anastazja* zajmuje ostatnie miejsce. Podobnie najpopularniejsze (z rangą 1) w drugim pokoleniu imiona: *Maria* (*Marija*) i *Jerzy* (*Jurij*) wśród najmłodszych zajmują pozycje dalsze (4 i 5), w pokoleniu najstarszym zaś *Maria* jest na miejscu 3, a *Jerzy* na 5. Najbardziej popularne (z rangą 1) w pokoleniu dziadków są imiona: męskie *Taras* i żeńskie *Olga* (*Olha*), plasujące się również wysoko w pokoleniu rodziców (*Taras* — 4, *Olga* — 2). W pokoleniu najmłodszym *Taras* nie pojawia się natomiast w ogóle, a *Olga* nadal utrzymuje wysoką drugą pozycję, co może świadczyć o niesłabnącej popularności tego imienia wśród prawosławnych (utrzymuje ono bowiem wysokie rangi we wszystkich pokoleniach).

Można zauważyć, że w repertuarze najpopularniejszych imion wyznawców prawosławia rzadko pojawiają się słowiańskie imiona dwuczłonowe — w pokoleniu najmłodszym jest to jedynie *Jarosław*, a w pokoleniu rodziców i dziadków — *Bogusława* i *Bogdan*. Niemal wszystkie te imiona motywowane są patronatem świętych prawosławnych i to bezsprzecznie jest powodem ich największej popularności. Wśród nich zdarzają się imiona częste i typowe w krajach wschodniosłowiańskich: u dzieci — *Igor*, *Anastazja*, *Olga*, *Walentyna*, u rodziców i dziadków — *Taras*, *Igor*, *Olga*, *Oryna*.

Wśród wyznawców prawosławia, zwłaszcza w pokoleniach starszych (rodziców i dziadków), występuje kilkadziesiąt imion charakterystycznych dla krajów wschodnich, są to np.: *Anurii*, *Taras*, *Orest*, *Maksym*, *Wasył*, *Kira*, *Ksenia*,

Larisa, Oryna itp. (zob. też Wolnicz-Pawłowska, Szulowska, 1998, s. 102–103, 122, 143, 149; Dacewicz, 1994, s. 86–101; Abramowicz, 1993, s. 192–206; Citko, 2001, s. 24–35). Kilka tego typu imion nadano również dzieciom: *Igor, Nazar, Siergiej* czy *Walentyna, Tatiana, Oksana* i inne.

Repertuar imion nadawanych w parafii prawosławnej jest dość bogaty i urozmaicony, wykazuje niewielkie różnice międzypokoleniowe. I tak w pokoleniu dzieci 117 osobom nadano łącznie 50 różnych imion, a w pokoleniu rodziców na 215 osób przypada 89 imion, co oznacza, że w obu pokoleniach ta różnorodność jest niemal wyrównana i wynosi mniej więcej 2 : 1. W najstarszym natomiast pokoleniu różnorodność w nadawaniu imion jest nieco mniejsza (na 211 osób przypada 68 imion, czyli stosunek wynosi około 3 : 1).

Całościowa analiza imion męskich i żeńskich (z pominięciem podziału na pokolenia) wykazuje, że różnorodność imion męskich (111 imion na 274 osoby; stosunek — około 1 : 2) jest większa niż imion żeńskich (96 imion przypada na 269 osób; stosunek — około 1 : 3). W każdym pokoleniu można odnotować nieco większą różnorodność imion męskich niż żeńskich.

Jeśli chodzi o typy imiennicze, to we wszystkich pokoleniach (podobnie jak w środowisku katolików) dominują imiona chrześcijańskie (zarówno męskie, jak i żeńskie), a wśród nich — imiona motywowane przez świętych prawosławnych. Ponadto wśród prawosławnych, podobnie jak u katolików, najwięcej słowiańskich imion dwuczłonowych występuje w pokoleniu dziadków (imiona męskie stanowią ponad 32%, żeńskie — ponad 13%), przy czym należy zaznaczyć, że imiona dwuczłonowe męskie zyskały więcej nominacji niż imiona świeckie. Odwrotnie jest w przypadku imion żeńskich, wśród których najmniejszą grupę stanowią dwuczłonowe, które mają znacznie niższą frekwencję niż imiona świeckie. Wśród dzieci natomiast imiona tego typu cieszą się największą popularnością (męskie stanowią około 15%, a żeńskie około 38%), mniejszą zaś w pokoleniu rodziców (męskie — około 13%, żeńskie — około 36%), a najmniejszą — w pokoleniu dziadków (męskie — ponad 13%, żeńskie — około 17%).

Porównując imiona katolików i prawosławnych, można dostrzec zarówno podobieństwa, jak i różnice.

Liczba imion u katolików jest większa niż u prawosławnych⁸, co jest związane z mniejszą grupą wyznawców prawosławia w Przemyślu. Ponadto uboższy

⁸ W badanej dekadzie w parafii rzymskokatolickiej w Przemyślu ochrzczono 288 dzieci, w tym 138 chłopców i 150 dziewczynek, nadając 118 różnych imion — 58 męskich i 60 żeńskich. W pokoleniu rodziców na 1104 osoby przypadło 159 imion, a w pokoleniu dziadków na 1065 osób — 148 imion.

W parafii prawosławnej ochrzczono 117 dzieci (64 chłopców i 53 dziewczynki), nadając 50 różnych imion, w tym 26 męskich i 24 żeńskie. W pokoleniu rodziców na 215 osób odnotowano 89 różnych imion, a w pokoleniu najstarszym na 211 osób przypada 68 imion.

repertuar imion wynika z tego, że duchowni z parafii pw. Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny nie odnotowywali w księdze chrztów imion rodziców chrzestnych ani imion dziadków ze strony matki chrzczonego dziecka.

Często wśród parafian prawosławnych występują imiona typowe dla polskich katolików (niekiedy jako odpowiedniki wschodniosłowiańskie), jak np. *Jerzy (Jurij)* czy *Aleksandra (Oleksandra)*, co może świadczyć o większej asymilacji wyznawców prawosławia (mających często korzenie ukraińskie) z polskimi katolikami. Nic zatem dziwnego, że zdomowieni od wielu dziesiątek lat w Przemyślu Ukraińcy czerpią imiona z repertuaru imion Polaków. Zbieżność tak samo brzmiących imion może wynikać również z tego, że zarówno katolicy, jak i prawosławni czczą świętych patronów o tych samych imionach (jednak o innym rodowodzie), por. np. *Mikołaj* — u katolików może to być *Mikołaj z Flüe*, a u prawosławnych *biskup Miry*, najpopularniejszy święty Wschodu (por. Fros, Sowa, 1982, s. 417–418). W parafii prawosławnej zdarzają się też małżeństwa mieszane, stąd być może w metrykach prawosławnych imiona polskie (np. imię ojca — *Taras*, matki — *Ewa*; ich pierwsze dziecko nosi natomiast imię *Igor*, zapewne dla zachowania śladów kultury i tradycji kresowej, a drugie — *Maria*, imię nie tylko popularne wśród Polaków, ale także na Ukrainie.

Należy również podkreślić, iż współcześni prawosławni mieszkańcy Przemyśla to zarówno zdeklarowani Ukraińcy, jak i Polacy, którzy z racji wielowiekowych kontaktów na pograniczu, czasem też korzeni polsko-ukraińskich, wytrwali w przekazanej im tradycji i kulturze wschodniej, nadal ją podtrzymują i przekazują następnym pokoleniom wraz z wiarą i obrzędami Kościoła prawosławnego. Imiona noszą przeważnie podobne jak katolicy (z polską fonetyką i ortografią), chociaż niektóre z nich używane są w brzmieniu ukraińskim, ale w pisowni spolszczonej, np. *Helena (Olena)* czy *Nadia (Nadija)*.

Występujące zjawisko wariantywności dotyczy imion u obu wyznań, przy czym u prawosławnych jest ich zdecydowanie więcej (około 30) niż u katolików (tylko 7). Są to przeważnie warianty ortograficzne, fonetyczne, rzadziej morfologiczne, por. u prawosławnych: *Jerzy/Jurij*, *Igor / Ihor / Jegor*, *Lubomir/Ljubomir*, *Andrzej/Andrej*, *Wołodymir/Władymir*, *Oleg/Oleh*, *Nadzieja / Nadija / Nadia*, *Natalia/Natalija*, *Aleksandra/Oleksandra*, *Halina/Galina* i inne, u katolików, np.: *Gabriela/Gabrjela*, *Izabela/Izabella*, *Oliwier/Olivier*.

W przypadku imion z kręgu katolickiego wariantywność częściej występuje wśród imion pokolenia najmłodszego, a u prawosławnych najczęściej odmian jednego imienia spotyka się w pokoleniach starszych. U katolików wariantywność może wynikać z mody, pomysłowości rodziców, dążenia do oryginalno-

ści, u prawosławnych zaś może być celowym zabiegiem, mającym być może na celu podkreślenie narodowości i utrzymanie ciągłości tradycji, a nawet wyznania. Może wreszcie wynikać z pomyłek księży, którzy, dokonując zapisów, nie zawsze wiedzą, jak prawidłowo spolonizować dane imię, zwłaszcza gdy rodzice czy dziadkowie ochrzczonych dzieci pochodzą ze wschodu, najczęściej z Ukrainy, a ich imiona były oryginalnie zapisane grażdanką (często dochodzi do nieprawidłowych transkrypcji i transliteracji).

Z analizy materiału wynika, że słowiańskie imiona dwuczłonowe (w każdym pokoleniu) są zdecydowanie rzadsze u katolików niż u prawosławnych; widoczne jest to zwłaszcza w pokoleniu najmłodszym, gdzie u prawosławnych występuje ponad 19% imion męskich tego typu oraz ponad 4% żeńskich, u katolików dwuczłonowych imion męskich jest natomiast tylko 5%, a żeńskich brak. Można zatem przypuszczać, że wyznawcy prawosławia są bardziej tradycyjni i hermetyczni w swojej grupie wyznaniowej i mentalności niż katolicy — bardziej otwarci na modę, nowoczesność i współczesne trendy. Zachowują ślady swoich korzeni i tożsamości, pielęgnując rodzimą tradycję i obyczajowość, co znajduje potwierdzenie w imiennictwie, głównie najmłodszego pokolenia. Imiona dwuczłonowe w obu parafiach cieszą się największą popularnością w pokoleniu dziadków, z przewagą grupy prawosławnej (około 32% męskich i ponad 13% żeńskich u prawosławnych oraz odpowiednio 25% i ponad 14% u katolików), w pokoleniu rodziców jest podobnie — u prawosławnych stanowią one około 30% męskich i około 10% żeńskich, u katolików zaś odpowiednio — ponad 22% i około 7%). Jak widać, zdecydowanie więcej tego typu imion w każdym pokoleniu w obu parafiach noszą mężczyźni niż kobiety.

U wyznawców prawosławia dużą popularność wykazują imiona typowe dla wschodniej Słowiańszczyzny, z wyraźną ich przewagą wśród imion żeńskich (w pokoleniu najmłodszym — około 21% męskich i około 30% żeńskich, w pokoleniu rodziców stanowią one odpowiednio ponad 23% i około 29%, a w pokoleniu najstarszym — około 22% męskich i około 37% żeńskich). Są to m.in.: *Anastazja, Olga, Walentyna, Galina, Nadzieja, Tatiana, Tamara, Jurij* oraz *Mikołaj, Siergiej, Igor, Nazar, Wasyl* i inne.

Przegląd imion nadawanych w obu parafiach wykazuje, że różnorodność imion u prawosławnych jest mniejsza niż u katolików (więcej takich samych imion powtarza się w każdym pokoleniu). Wprawdzie największe urozmaicenie w nadawaniu imion obserwujemy w pokoleniu najmłodszym, ale jednak u katolików ta oryginalność jest znacznie większa niż u prawosławnych. Są to przeważnie imiona nowe, związane ze współczesnymi trendami i modą, wyszukane, często mało rozpowszechnione, pojawiające się tylko jeden raz. Powodują one odświeżenie współczesnego repertuaru imienniczego u katolików, jego różno-

rodność i oryginalność, przy jednocześnie większej zachowawczości systemu imienniczego u wyznawców prawosławia.

Zarówno u prawosławnych, jak i u katolików występuje spora grupa imion świętych i męczenników, lecz każda z grup wyznaniowych czci nieraz innych patronów, przez co repertuar imion chrześcijańskich różni się nieco w obu parafiach. Należy też zaznaczyć, że wiele imion motywowanych przez świętych patronów w prawosławiu to imiona świętych czczonych również przez katolików (ich życiorysy niekiedy różnią się od siebie), np. św. Krzysztof⁹ czy św. Piotr są patronami z kalendarza katolickiego i cerkiewnego.

Ciekawym zjawiskiem u prawosławnych jest występowanie w XXI w. dość dużej liczby imion typowych dla krajów wschodniosłowiańskich, co świadczy o zakorzenieniu tej społeczności w religii, kulturze i tradycji wschodniej. Osadzenie się (od wielu pokoleń) prawosławnych na pograniczu południowo-wschodnim sprzyja wytworzeniu się narodowościowej specyfiki imienniczej Przemysła.

Wielowiekowe współistnienie obok siebie ludności dwóch różnych kultur i wyznań w Przemysłu (katolików i prawosławnych) powoduje też obustronne wpływy w zasobie imienniczym przemysłań (zwłaszcza współczesnym). Wśród imion nadawanych katolikom pojawiają się imiona popularne na Ukrainie, jak *Roksana, Nadia, Dymitr*. Wyznawcy prawosławia zapożycczyli z kolei pewne fonetyczne bądź morfologiczne postaci imion z polszczyzny, częste u katolików, jak: *Tomasz, Piotr, Jan, Ewa, Katarzyna* i inne. Podkreślając swe korzenie, prawosławni często zapisują imiona w formie charakterystycznej dla języków wschodniosłowiańskich, stąd tak duża liczba wariantów jednego imienia (fonetycznych, ortograficznych, graficznych i innych).

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań widać zachowanie ciągłości tradycji imienniczej wśród przemyskich prawosławnych, co ma niepodważalne znaczenie dla ich wspólnotowej tożsamości. Należy zaznaczyć, że u prawosławnych nie ma zwyczaju nadawania kilku imion, u katolików natomiast wieloimiennosc występuje.

Nasuwa się jeszcze spostrzeżenie, że obecnie słaby wpływ na wybór imienia wśród katolików ma świadoma motywacja religijna (dominuje raczej moda, oryginalność, względy estetyczne itp.), czego nie można powiedzieć o prawo-

⁹ U katolików święty Krzysztof, męczennik czczony zwłaszcza przez przewoźników, tragarzy, flisaków, pielgrzymów, współcześnie patron kierowców i opiekun podróżujących. Święty Krzysztof czczony jest również na Wschodzie gdzie, jak głosi legenda, uważany był za człowieka z dzikiego plemienia, który miał służyć istocie najmocniejszej. Najpierw służył cesarzowi, potem diabłu, w końcu Chrystusowi i wtedy dopiero uzyskał „ludzki” wygląd i mowę. Osiadł nad rzeką i służył pielgrzymom, Chrystus przepowiedział mu męczeńską śmierć, którą poniósł w czasie prześladowania Decjusza (zob. Fros, Sowa, 1982, s. 359).

sławnych, u których święci patroni¹⁰ odgrywają znaczną rolę w wyborze imienia (wiara w ich moc, opiekę i orędownictwo u Boga).

Więcej też wśród prawosławnych jest imion dziedziczonych po przodkach, co kolejny raz dowodzi kultywowania tradycji w tej grupie wyznaniowej.

O pewnej zachowawczości świadczy być może też repertuar nadawanych imion (we wszystkich pokoleniach), który u katolików jest podobny, zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet, u prawosławnych większe bogactwo i różnorodność wykazują natomiast imiona męskie niż żeńskie.

Niniejszy szkic pokazuje podobieństwa i różnice między imionami ludzi dwóch wyznań, z pogranicza południowo-wschodniego, z jednego miasta — Przemysła. Ludzie żyjący w tym samym środowisku, we wspólnocie miejskiej, integrują się na co dzień w pracy, kontaktach sąsiedzkich, towarzyskich, uczestniczą w tej samej kulturze masowej i regionalnej (szkoła, radio, telewizja, prasa, środki masowego przekazu), ale mimo wszystko zachowują i kultywują swoją tożsamość etniczną i wyznaniową, funkcjonując niejako w różnych kulturach i wspólnotach, przy czym prawosławie w znacznej mierze podtrzymuje tradycję oraz obyczajowość, co widać także w nadawaniu imion.

LITERATURA

- A b r a m o w i c z, Z. (1993). Imiona chrzestne białostoczan w aspekcie socjolingwistycznym (lata 1885–1985). Białystok: UW Filia w Białymstoku.
- B o r e k, H. (1978). Socjolingwistyczne aspekty imiennictwa. *Onomastica*, XXIII, s. 163–175.
- B u b a k, J. (1993). *Księga naszych imion*. Wrocław: Ossolineum.

¹⁰ Wielkimi i szanowanymi postaciami w Kościele wschodnim byli różni święci, do których także nierzadko należały wybitne postacie historyczne, por. niektóre z nich: *Mikołaj* — święty prawosławny (Mikołaj II Aleksandrowicz Romanow, ostatni cesarz Rosji, panujący w latach 1894–1917); *Igor* — Igor Rurykowicz, książę kijowski, syn protoplasty dynastii Rurykowiczów, księcia nowogrodzkiego Ruryka (912–945); *Dymitr* — św. Dymitr Doński, wielki książę moskiewski 1359–1389 i włodzimierski; *Aleksy* — metropolita Kijowa i Wszechrusi (od 1354 r.) oraz Aleksy zwany Człowiekiem Bożym, na Wschodzie uznany za błogosławionego — szaleńca Bożego; *Maksym* — święty męczennik Cerkwi prawosławnej Maksym Gorlicki, prześladowany przez władze austriackie, rozstrzelany na dziedzińcu sądu w Gorlicach; przed śmiercią wypowiedział słowa: „Niech żyje Ruś i święte prawosławie”; *Taras* — duchowny bizantyjski, patriarcha Konstantynopola (784–806), wiódł surowe, ascetyczne życie; *Olga* — wielka księżna kijowska, święta Kościoła prawosławnego, pierwsza święta kanonizowana na Rusi; *Tatiana* — męczennica chrześcijańska, święta Kościoła greckokatolickiego i prawosławnego; *Tamara* — święta Tamara, królowa Gruzji (1160–1213); *Anastazja* — uznana za świętą Anastazja Nikołajewna Romanowa, najmłodsza córka cara Rosji Mikołaja II Romanowa i carycy Aleksandry Fiodorowny (por. przypis 2 oraz Fros, Sowa, 1982).

- Bystron, J. (1938). *Księga imion w Polsce używanych*. Warszawa: Tow. Wydawnicze „Rój”.
- Fros, H., Sowa, F. (1982). *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*. Wyd. 2. Kraków: WAM.
- Cieślakowa, A. (1995). Przystawianie obcych imion w języku polskim dawniej a dziś. W: W. Pisarek, H. Zgółkowa (red.), *Kultura języka dziś*. Poznań: Kurpisz, s. 134–140.
- Citko, L. (2001). Nazewnictwo osobowe północnego Podlasia w XVI w. Białystok: Wyd. UwB.
- Dacewicz, L. (1994). *Nazewnictwo kobiet w dawnym powiecie mielnickim (XVI–XII)*. Białystok: Dział Wyd. Filii UW.
- Grzenia, J. (2008). *Słownik imion*. Wyd. 3. Warszawa: PWN.
- Hop, D. (2007). *Dawno temu w Przemyślu... Przemyśl: Urząd Miasta*.
- Korzec, M. (2004). *Przemyśl i okolice*. Wyd. 2. Krosno: PUW „Roksana”.
- Kunysz, A., Persowski, F. (1966). *Przemyśl w starożytności i średniowieczu (od czasów najdawniejszych do roku 1340)*. Rzeszów–Przemyśl: Tow. Przyjaciół Nauk w Przemyślu.
- Kunysz, A. i in. (1968). *Przemyśl miasto zabytków i kultury*. Kraków: Wyd. Artystyczno-Graficzne.
- Malec, M. (1994). *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*. Kraków: IJP PAN.
- Malec, M. (2001). *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*. Kraków: DWN.
- Milewski, T. (1963). *Imiona osobowe jako zwierciadło kultury*. W: *Studia linguistica in honorem Thadaei Lehr-Splawinski*. Kraków, s. 39–46. [Przedruk w: Milewski, 1969, s. 147–154].
- Milewski, T. (1969). *Indoeuropejskie imiona osobowe*. Wrocław: Ossolineum.
- Rieger, J. (1989). *Kilka uwag o dawnej hydronimii w dorzeczu Sanu*. W: K. Rymut (red.), *Hydronimia słowiańska. Materiały z IX Konferencji Komisji Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów, Mogilany, 16–18 IX 1986 r.* Wrocław: Ossolineum, s. 57–61.
- Rieger, J. (1996). *Dawna granica etniczna polsko-ukraińska w okolicach Sanoka i Przemyśla w świetle antroponimii*. W: E. Wolnicz-Pawłowska, J. Duma (red.), *Antroponimia słowiańska. Materiały z IX Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej, Warszawa 6–8. IX. 1994*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, s. 259–269.
- Rudnicka-Fira, E., Skudrzykowska, A. (1996). *O imionach Polaków na Grodzieńszczyźnie*. W: E. Wolnicz-Pawłowska, J. Duma (red.), *Antroponimia słowiańska. Materiały z IX Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej, Warszawa 6–8. IX. 1994*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, s. 271–277.
- Taszycki, W. (1925). *Najdawniejsze polskie imiona osobowe. Rozprawy Wydziału Filologicznego PAU, LXII, nr 3*. [Przedruk: *Rozprawy i studia polonistyczne. I: Onomastyka*. Wrocław: Ossolineum, 1958, s. 32–148].
- Wolnicz-Pawłowska, E. (1996). *Antroponimia polska na Kresach południowo-wschodnich (zarys problematyki)*. W: E. Wolnicz-Pawłowska, J. Duma (red.), *Antroponimia słowiańska. Materiały z IX Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej, Warszawa 6–8. IX. 1994*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, s. 347–352.
- Wolnicz-Pawłowska, E., Szulowska, W. (1998). *Antroponimia polska na Kresach południowo-wschodnich. XV–XIX wiek*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Święci_prawosławni

https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Cerkiew_Zaśnięcia_Najświętszej_Maryi_Panny_w_Przemyślu&oldid=52957154

www.agad.archiwa.gov.pl/genealogia/poradnik.htm#5

GOD'S NAMES IN THE RELIGIOUS, CULTURAL AND SOCIOLOGICAL-HISTORICAL
ASPECTS

SUMMARY

The article analyzes the names given today to the children of inhabitants of Przemyśl — followers of Catholicism and Orthodoxy, at the same time showing their differences and similarities within both religions. In the same urban, communication and cultural community, Catholic and Orthodox live side by side (often for many generations). Despite everything, they to some extent retain their own identity (culture, traditions and customs), which also manifests itself in the names given to children. For a more complete picture of the situation, the names of the two older generations (parents and grandparents) were also presented.

Key words: God's names, Catholics, Orthodox, Przemyśl community, generations